

Še nekaj besedi „pro domo“,

slovenskemu ženstvu v opomin in prevdarek.



akor se po navadi bojimo izgubiti to, kar smo željno in težko pričakali, tako je marsikatero izmed nas, ki se prištevamo k marljivim čitateljicam ljube »Slovenke«, ob koncu I. njenega tečaja nehoté obšel dvom, bode li idejalnim našim težnjam vrlo ustrezajoči list vztrajal vkljub nezadostnemu odzivanju od strani našega ženstva, kojemu je v prvi vrsti namenjen. Hvala Bogu, doslej izišle številke II. letnika dične »Slovenke« so nam radosten dokaz, da ni bil brezvspešen trud nekaterih odličnih rodoljubkinj, koje so si postavile zadačo: z združenimi močmi delovati na to, da se čim dalje bolj vzbujajo v Slovenkah narodna zavest in ljubezen do mile nam materinščine.

Ako pa nas z ene strani z zadoščenjem napolnjuje dejstvo, da si je »Slovenka« v kratkej tej dobi pridobila obilo simpatij, moramo pa nasprotno tem huje obžalovati, da to našim težnjam in željam po napredku tako prikladno glasilo še ni našlo zaželjenega odmeva v srcu marsikatero izmed narodnjakinj, pri koji bi bili najmanj pričakovali take apatičnosti!

Ko sem pred letom in meseci prvič slišala o ustanovitvi nam Slovenkam posebej namenjenega lista, razveselila sem se ga, kakor se razveselimo stvari, koje si še želeli nismo upali, ker se nam je zdela prekrasna in torej nemogućna njena izpolnitev. Niti trenutek pa me takrat ni obšla slutnja, da bi se med Slovenkami, kar nas je količkej zavednih, našla katera, ki bi se obotavljala podpirati ta list, koji je za slovensko ženstvo velike važnosti. Skoraj nemožno in neverjetno se mi je zdelo ono, kar sem čitala v uvodu 2. št. »Slovenke« (v lanskem letniku), namreč da so nekatere Slovenke odklonile ali pa popolnoma prezirale list, koji si je postavil nalogo, zastopati naše interese in širiti prosveto tudi med slov. ženstvom, koje je spalo dovolj dolgo nevzdramno spanje. Le prekmalu sem se pa morala osvedočiti na lastne oči in ušesa, da je še celo med mojimi kolegijami-učiteljicami nekaj*) takih, kojim so »mode« in kar je drugih takih frivolnosti prva in poglavitna stvar, a vse drugo le prisiljena in neprijetna pritiklina! Naj se mi dovoli opisati par slučajev, koje sem sama doživela: Vprašajočej: »Zakaj pa ne podpiraš edinega našega ženskega časopisa«? »Preveč stane! ne morem! odgovorila mi je ona, o kojej se mi je zatrjevalo, da skoraj ves svoj težko prisluženi novac uporablja za

*) Mnogo! — Op. ured.

toalet, tekmujoč z najbolj razvajanimi damami istega kraja. Nehoté mi je prišla tedaj na misel poljska povest »Punčika« — vendar čuditi sem se morala, da je takšnih najti celo med nositeljicami narodne prosvete!

Dalje! Našla sem drugo, koja, vsa vtopljena v službene in privatne svoje skrbi in težave, bi niti ne utegnla čitati »Slovenke« ker jej je »preobširna« in prepogosto (!) izhaja, — dočim je ona, revica, uže itak preobložena z vsakovrstnim delom!! Čudno dovolj, (dasi moramo pripoznati, da je naš stan res eden najtežavnejših!) da jej more biti žal časa in »truda« za prečitanje »Slovenke«, in žalostno spričevalo si dajemo, ako nas ne zanima to, kar naj bi pač zanimalo vsako le količkaj izobraženo Slovenko!

Resnica je, da goli materijalizem govori iz marsikateré izmed nas, dočim bi nam nekoliko več »višjega vzleta« izvestno bolj pomagalo prenašati težave vsakdanje proze.

Zopet druga, odgojiteljica uže odraslih deklet, svojih nečakinj, mi je odgovorila gledé te zadeve povsem malomarno: »Slovenko« naj si naročimo? Kaj pa ti najdeš posebnega v tem lističu? Res je, da za naša dekleta treba naročiti kaj berila, ker rade čitajo, a kaj hočeš, če pa so tako razvajene, da najrajše čitajo povesti sploh, — kaj zabavnega! Berilo v »Slovenki« pa jim je premodro in preučeno!« »Ali, draga moja! življenje ni praznik! treba da se i tvoje gojenke seznanijo s stvarmi, ki niso baš toliko zabavne kakor so n. pr. one večne povesti »o zaljubljenih« — stvari, ki pa so v življenji mnogo več vredne, nego li je ono takozvano »lehko berilo!«

Spet drugim niso se izpolnile želje v »Slovenki«, ker ona ne prinaša »mod«, kojih so si one obetale od tega časopisa. Dotičnice nočejo ali pa ne morejo razumeti, da je »Slovenko« smatrati le bolj kakor začetek naše književnosti v ženskih, ker znano je, da doslej nismo imele nijednega ženskega časopisa. Očividno je toraj, da se »mode« v njej za sedaj zamorejo razpravljati le bolj iz teoretičnega, ali, recimo, umetniškega stališča — nikakor pa ne »praktično«, kakor so one pričakovale. Žalibog preteklo bode še precej Save in Soče, preden učakamo Slovenke list, koji bode obravnaval »mode« (kakoršnega imajo Hrvatice, naslovljen »Pariške mode«) v domačem jeziku — osobito ako se bode množina izmed Slovenk ogibala vsake še tako majhne žrtvice v prospeh stvari, koja bi nam s časom zares utegnla izposlovati to, kar se nam kaže zdaj še neizvršljivo. Ako bi hotela še nadalje pripovedovati o različnih igovorih, koje sem še naletela tu pa tam med širiteljicami narodne prosvete, ne prišla bi še tako kmalu h kraju! Omejiti se pa hočem na one, kojim se o ekzistenciji kate-

rega našega ženskega lista še niti ne sanja — ker tudi takšnih je nekaj, — dasi bi človek skorej kaj takega niti ne veroval!!

Ako pa je celo med odgojiteljicami našega naroda možno kaj takega, potem, seveda, ni se čuditi, da tudi mnoge druge slovenske dame, koje inače veljajo za zavedne in rodoljubne, nekake prezirljivo govoré o »Slovenki«. Seveda je temu največ kriva vzgoja v tujih, nam neprijaznih vzgajališčih (zavodih).

Naravno je toraj, da one, navajene prednost davati tuji literaturi, koje vsaj bolje poznajo, menijo, da domača ne zasluži tolikšne pozornosti, ker se jim dozdeva prevsakdanja in malovažna! Ko sem pred par dnevi neki taki dami omenjala »Slovenko« kakor nam ženskim zelo dobrodošel a doslej še premalo razširjen list, odgovorila mi je jednostavno: »Ah, »Slovenka!« jaz jo doslej komaj po imenu poznam, da-si sem na njo naročena — ker treba po možnosti podpirati vsako narodno stvar — vendar čitam je pa nikoli ne!« »Zakaj pa ne? Ali se vam ne dopada?« »Tega ne morem reči, ker kakor pravim, je ne čitam ter je torej ne poznam.«

Ako preziramo domače izdelke in je zametavamo edino iz tega vzroka, ker se še ne morejo ponašati z ono popolnostjo, kakoršno jo ima (ali je nima! op. ured.) tujina, radi ugodnejših razmer, delamo prav tako, kakor če bi ktera mati zanemarjala in prezirala svoje dete zato, ker je še tako uborno in slabotno! Temu nasproti vidimo, da prava mati pazi toliko skrbneje na svojega otroka, da mu pot gladi, tembolj, čim bolj potrebuje njene podpore.

Druga se je izgovarjala, da jej »Slovenka« ne ugaja, ker jo spisujejo večinoma ženske, kojim ona ne prisvoja dovoljne sposobnosti v to. »I zakaj pa ne?« se je oglasil nek gospod, ki je bil navzoč pri tem našem literarnem pričkanji, — »saj v vseh omikanih narodih piše razen možkih tudi lepo število ženskih, kojih dela se ne cenijo nič manj od možkih.« »Dà, v drugih narodih je že lahko možno, ker stojé na višji stopinji omike, a v nas, kjer je književnost še tako nerazvita!?« »Prav zato pa smo vsak po svoji zmožnosti v to poklicani, da bodisi materialno ali duševno podpiramo vsako koristno narodno napravo, in da se v javnem, kakor tudi v zasebnem svojem življenji najraje poslužujemo svojega materinega jezika — v kar, seveda, mnogo pripomore čitanje knjig in časopisov v milej nam slovenščini.«

Res težko je iznebiti se nazorov, koje si je kdo prisvojil v prvi svoji mladosti, vendar upajmo, da »Slovenka« sčasoma razžene gosto temo, koja tu pa tam še zakriva vid našemu ženstvu. Bog daj!

Primorka v Istri.

